

Ställningstagande

Krokoms kommun menar på att utredningens underlag avseende kommunernas behov av personalförstärkningar och kompetensförsörjning vid höjd beredskap innehåller saknar flera olika delar utifrån kommunalt – och regionalt perspektiv. Utredningen ger inte en heltäckande bild av den grundläggande samhällsservice som kommunerna tillhandhåller och de särskilda kompetensbehov som finns för att upprätthålla denna. Utredningen ger inte kommunerna möjligheten till att bedriva verksamhet som behövs under höjd beredskap och saknar planeringsförutsättningar för att upprätthålla personal – och kompetensförsörjningen.

Krokoms kommun anser att utredningen delvis skapar välbehövlig tydlighet i personalförsörjningen av det civila försvaret men att dess förslag inte fångar kommunernas behov. Krokoms kommun menar att även reparationsberedskap, kommunala ledningsfunktioner, samt säkerhetsskydds – och säkerhetsfunktioner omhändertas vid sektorsansvariga myndigheters utredning av civilplikt.

I och med att antalet civil- och värnpliktiga sannolikt ökar i framtiden kan kommunens rekryteringsbas komma att påverkas, vilket kan påverka kommunernas tillgång till särskilda kompetenser negativt. Detta handlar inte om att det råder en personalbrist i fredstid, utan att behovet inte kan ersättas genom rekrytering, utbildning, frivilligavtal eller interna omfördelningar i ofred.

Kommentarer på särskilda avsnitt i utredningen

14.3.2 Utgångspunkterna för planering och dimensionering kan bli tydligare

Krokoms kommun ställer sig positiv till att utredningen betonar vikten av tydliga och anpassade planeringsförutsättningar för höjd beredskap. Krokoms kommun anser att sådana planeringsförutsättningar bör vara anpassade till en regional nivå.

14.3.3 Identifiering av totalförsvarsviktig verksamhet har inte kommit så långt

Krokoms kommun bedömer att det är viktigt för försvarsviljan att den samhällsservice som kommunen tillhandahåller i fredstid fortsätter i så stor utsträckning möjligt vid höjd beredskap. Krokoms kommun bedömer att kommunen kan göra prioriteringar men betonar att vad som är samhällsviktigt ofta är lagstyrt, även vid höjd beredskap.

Om totalförsvarsverksamhet är att se som ett sammanhängande system är det onödigt betungande för en kommun att först identifiera en samhällsviktig verksamhet för att sedan bedöma om den är viktig för totalförsvaret. Krokoms kommun anser att den definition som finns för samhällsviktig verksamhet även fångar aspekten totalförsvarsviktig verksamhet.

15.4 Faktorer av betydelse för val av förstärkningsresurs

Krokoms kommun bedömer att personalförstärkningar inte kan täcka behovet av särskilda kompetenser inom kommunen.

Krokoms kommun bedömer att det finns ett behov för kommuner att kunna undanta personal med särskilda kompetenser från civil- eller värnplikt för tjänstgöring enligt anställningsavtalet vid höjd beredskap (beredskapsregistrering). För att registreringen ska ske likartat utan för stora anspråk bör det finnas en tydlig avgränsning samt kriterier för vad som är en krigsviktig befattning genom lag eller föreskrift.

17.2.3 Behov av att säkerställa tillgång till särskild kompetens

Krokoms kommun bedömer att tydlighet avseende vad som gäller för kommunens anställda vid höjd beredskap inte är tillräckligt för att säkerställa tillgången till särskild kompetens. Detta kräver en stor kommunikativ insats av kommunen samt ställer krav på att arbetstagaren ska besitta kunskaper om Sveriges civila beredskapssystem, höjd beredskap och beredskapslarm samt hur totalförsvarsplikten fungerar.

Detta ställer höga krav på både arbetsgivare och tagare i en komplicerad fråga där lagstiftningen inte är helt lätt att förklara, trots utredningens förslag.

18.8 Hälsa, vård och omsorg

Krokoms kommun är positiv till att civilplikt ska utredas inom sektorn hälsa, vård och omsorg. Krokoms kommun betonar dock vikten av att personalförsörjningen inom sektorn sker på ett balanserat sätt utifrån totalförsvarets behov. Då kommunerna och regionernas verksamhet påverkar varandra bör personalförsörjningen samordnas på en regional nivå.

18.9.3 Behov av personalförstärkning vid höjd beredskap

Krokoms kommun anser att utredningen inte har omhändertagit kommunernas perspektiv avseende försörjningen av dricksvatten, avfall och avlopp på ett tillfredställande sätt. Kommunerna har ett stort behov av särskild kompetens inom kommunalteknisk försörjning och laboratorium kvarstår i sin anställning vid höjd beredskap. Dessa kompetenser går inte att ersätta genom omfördelning, rekrytering eller personalförstärkningar i ett glesbefolkat län. Att ta i beaktande är även området hälsa, vård och omsorgs kritiska beroende till den kommunaltekniska försörjningen.

Utöver detta har kommunerna ett personalförstärkningsbehov avseende drift och reparationer av både anläggningar och ledningsnät för avlopp och dricksvatten. En lärdom från kriget i Ukraina är behovet av reparationsberedskap för den kommunaltekniska försörjningen, vilket bör omhändertas i utredningen. Även reparationsberedskapen för dagvattennätet bör omhändertas då en nedsatt förmåga kan få en negativ påverkan på samhällsviktig infrastruktur och verksamhet.

19.5.2 Planerad bemannad krigsorganisation

Krokoms kommun anser att utredaren förbiser att kommunens krigsorganisation i huvudsak är dess ordinarie organisation där eventuella i personalförstärkningar handlar om att säkerställa samhällsviktig och lagstyrd verksamhet. Den planerade krigsorganisationen som framgår av utredningen beskriver ett statiskt scenario och fångar inte komplexiteten i kommunernas planering. Ett krig kan variera i intensitet samtidigt som icke samhällsviktig verksamhet är nödvändig för försvarsviljan varav kommunernas planering inte kan avgränsas till att ”stänga” all verksamhet som inte är samhällsviktig.

19.5.4 Kommuner och regioner

Krokoms kommun anser att utredningens förslag inte rymmer kommunernas behov och att det bör finnas en möjlighet för kommunerna att beredskapsregistrera särskilda kompetenser i ordinarie organisation.